

1,7%, и трупные воды залегают на глубине 100—120 см — показывают хорошее развитие при посадке их в глубокие бурения, корни не разветвляются на корни для поглощения питательных веществ и на корни для поглощения воды.

Dr. Simon M.: MÖGLICHKEITEN DES WEIDENANBAUS AUF SANDBÖDEN.

Die ersten Versuche zum Anbau der Weiden auf Sandböden haben ergeben, dass der Weidenanbau auch auf Sandstandorten daseinsberechtigt ist. Auf humuslosen und humusarmen Sand-skelettböden, wo die Ton- und Schluffraktion in der gesamten Tiefe des Profils 1,7% beträgt und das Grundwasser bei 100 bis 120 cm steht, zeigen die selektierten Weissweidenklone in Tiefbohrungs-plantagen nach tiefer Bodenbearbeitung ein gutes Wachstum. Die Wurzeln gliedern sich nicht gesondert auf Wurzeln der Nährstoffaufnahme und der Wasseraufnahme.

Az 1967. évi erdővédelmi prognózis

TALLÓS PÁL

Az Erdészeti Tudományos Intézet Erdővédelmi Osztályán 1961 óta minden évben felmérjük a bekövetkezett erdőgazdasági károkat, és felhívjuk a figyelmet a következő évben várható károsításokra. Alább ismertetem az 1967-ben várható károsításokat; előbb azonban tekintsük át röviden, mennyire vált be az 1966-ra adott előrejelzésünk.

Cserebogártörzseink közül a VI. törzs rajzolt. Ez a törzs főleg a Dunántúl nyugati felén, kisebb részben a középső és északkeleti országrészen terjedt el. Rajzása csekély kivétellel előrejelzésünknek megfelelően következett be. A pajorkárokat tekintve több erdőgazdaság jelentett be károsodást előrejelzésünkön kívül. A cserebogárcárok pontosabb előrejelzésére Intézetünkben 1966-tól kezdve beható kutatómunka indult. A bogár-, fenyődarázs és lepkekártevők prognózisa igen nagy mértékben helytállónak bizonyult. Főleg a tölgyfélék lombfogyasztó lepkekártevőinek fellépését jelezhetjük pontosan előre, ami részben az erdőszeti fénycsapdahálózat és a fénycsapdák anyagfeldolgozását végző kutatócsoport jó munkájának is köszönhető.

Ezután rátérek az 1967-ben várható károsítások ismertetésére.

1967-ben a VII. *cserebogártörzs rajzása várható*. Ez a leggyengébb törzsünk. Elterjedése főleg a Mecseki, Észak- és Dél-somogyi, Kiskunsági, Nyírségi és Hajdúsági Áll. Erdőgazdaság területére korlátozódik. Cserebogárrajzás főleg ezeken a vidékeinken várható, de csak közepes vagy gyenge mértékben. Nagy területű összefüggő erdőrészeket érintő, tarrágással járó rajzástól ez évben nem kell tartanunk. Erősebb pajorkár főleg a Dél- és Nyugat-Dunántúlon, a Balaton vonalától északnyugatra és északra, a Gödöllői Dombvidéken, a Nyírségben és az Alföld északi részén várható.

A következőkben a kártevőket az alábbi csoportosításban tárgyalom: először a fenyőfélék, majd a nyárfélék, végül az állományalkotó tölgyfélék kártevőinek várható fellépését ismertetem.

A fenyőfélék állománykártevői közül 1967-ben a fenyőloncák, köztük első-sorban az *Evetria buoliana* Schiff. kártételének veszélye gyakorlatilag minden erdeifenyő fiatalosban fennáll. Károsítását csapadékosabb vidéken is észleljük, nem csak száraz termőhelyen álló erdeifenyvesekben. Az utóbbi évek tapasztala-

tai alapján elsősorban a Dunaártéri, Tolnamegyei, Mecseki, Délsomogyi, Észak-zalai, Szombathelyi, Tanulmányi, Zemplénhegységi, Kiskunsági Áll. Erdőgazdaság területén várható fenyőloncakár. A fenyődarázsfélék (elsősorban a *Neodiprion sertifer* Geoffr.) károsítása az utóbbi években visszaesett. Az erdővédelmi figyelő-jelzőszolgálat 1963-ban 4317, 1964-ben 2108, 1965-ben 1928, 1966-ban 238 ha területről jelentette fenyődarázs álhernyók rágását. Ez évben a károsítás további csökkenésére számíthatunk. Lehetséges azonban, hogy a néhány évvel ezelőtt veszélyes mértékben fellépett fenyődarázsok kártételének visszaszorulása csak átmeneti jellegű. Kártételükre ez évben még főleg a Kisalföldi, Magasbakonyi, Keszthelyi, Börzsönyi, Nyírségi és Kiskunsági Áll. Erdőgazdaság területén számíthatunk. Nyugat- és Délnyugat Dunántúlon a nagy fenyőormányos (*Hyllobius abietis* L.) kártételének növekedését tapasztaltuk. Kiss László (1966) megállapítása szerint károsítással ott kell számolnunk elsősorban, ahol friss fenyőtuskó és ültetett csemete egy időben található a vágásterületen. Főleg a Tanulmányi, Szombathelyi, Észak- és Délzalai Áll. Erdőgazdaság területén lehet veszélyes.

Röviden foglalkozunk az erdeifenyő tükarcgomba [*Lophodermium pinastri* (Schrad.) Chev.] kártételével is. A gombák előrejelzése jóval nehezebb, mint a rovaroké. A *Lophodermium*-ra vonatkozólag ismerjük előfordulásának meghatározott ökológiai feltételeit: páratelt völgyekben elterülő mélyebb fekvésű, idősebb fenyőállományok közelében levő csemetekertekben és fiatalosokban lép fel. Ennek alapján főleg a Tolnamegyei, Mecseki, Észak- és Délsomogyi, Délzalai, Szombathelyi, Tanulmányi, Kisalföldi, Magasbakonyi, Pilisi, Nyugatbükki, Keletbükki, Nyírségi Áll. Erdőgazdaság területén számíthatunk a megjelenésére.

A nyárfakártevők közül a műszakilag káros nagy- és kis nyárfacincér (*Saperda calcharias* L. és *S. populnea* L.), valamint üvegszárnyú lepkék (*Aegeriidae*) kártétele évek óta megközelítőleg állandó területű, az előbbieké inkább állományokban, az utóbbiaké elsősorban anyatelepeken. Kártételük veszélye változatlanul fennáll, elsősorban a nyárfatermelő erdőgazdaságokban, — ilyenek a Dunaártéri, Kisalföldi, Gödöllői, Nyírségi, Hajdúsági, Csongrádmegyei, Kiskunsági, Szolnokmegyei, Békésmegyei — s a fentiekén kívül nagyobb nyár anyatelepeken is. A tarka égerormányos (*Cryptorrhynchus lapathi* L.) károsításának veszélye is gyakorlatilag minden anyatelepen fennáll. A nyárok lombfogyasztó ellenségei közül a nyárfalevelészek (*Melasoma*-fajok) kártételének területe csökkent ugyan, de fellépésük veszélye nem múlt el. Nyárállományokban a nyárfagyapjaslepke (*Stilpnotia salicis* L.) hernyója okozhat károkat, főleg az Alföldön.

Lombkártevő, de jelentős növedékvesztést is okoz az újabban feltűnt *Marssonia brunnea* (E. et E.) Magn. gomba, mely elsősorban korainyár állományokban terjed egyre inkább. A nyárfarák kártételének előrejelzése nem megoldott kérdés.

A lomberdő-állományainkat fenyegető károsítók közül elsősorban a tölgyesek és cseresek lombfogyasztó lepkekártevőivel kell foglalkoznunk. Az utóbbi 2—3 évben sokfelé tarrágást okozott a gyapjaslepke (*Lymantria dispar* L.) hernyója. Mind helyszíni megfigyeléseink, mind a fénycsapdák adatai azt mutatják, hogy gradációja 1966-ban tetőzött. A hernyók kártétele az elmúlt évben volt a

legnagyobb. A fénycsapdák 1965-ig bezárólag állandóan emelkedő számban fogták, 1966-ban száma visszaesett. 1967-ben országos viszonylatban kártételének csökkenése várható. Miután a gradáció nem mindenütt zajlik le egyforma ütemben, egyes helyeken még, — akár erős mértékben is — felléphet. Javasoljuk a gyapjaslepke petecsomóinak figyelését: 100—100 m²-enkénti 100—200, vagy több friss petecsomó jelenléte esetén kártételére számítanunk kell.

Az őszi és téli araszolólepkék (*Geometridae*) 1962—63. évi gradációjuk után kisebb mértékben itt-ott még évekig felléptek. Erős rágást 1967-ben előreláthatólag nem okoznak sehol sem. A fénycsapdák adatai és helyszíni megfigyeléseink egyaránt ezt támasztják alá. Azokon a vidékeken azonban, ahol fénycsapda nem működik — ahol tehát a lepkék gradációs viszonyait kevésbé kísérhetjük figyelemmel — kártételük szórványosan még előfordulhat.

Az aranyfarú lepke (*Euproctis chrysorrhoea* L.) kártételének területe a Dunántúlon is és az Alföldön is növekszik. A Dél-somogyi, Észak-zalai, Szombathelyi, Nyírségi és Hajdúsági Áll. Erdőgazdaság területén kártétele 1966-ban erősödött. 1967-ben is elsősorban a fenti erdőgazdaságokban léphet fel.

A tölgybúcsújárólepke (*Thaumetopoea processionea* L.) kártétele az utóbbi évben nem volt jelentős, nem várható 1967-ben sem. A gyűrűslepke (*Malacosoma neustria* L.) állandó károsítási területe az ország északkeleti része. 1967-ben elsősorban a Nyírségi, Hajdúsági és a Zemplénhegységi Áll. Erdőgazdaság területén számíthatunk hernyójának lombrágására. Figyelemmel kell kísérnünk a Dunántúl egyes pontjain (Észak-zalai, Kisalföldi) és a Duna—Tisza közén is, mert kártételét innen is jelezték.

Főleg rovarkárosítás után — az utóbbi években elsősorban a gyapjaslepke kártétele után — jelentkező másodhajtásokon található tömegesen a tölgyliszt-harmat (*Microsphaera quercina* Foex.). Kártételének területe évről évre megközelítőleg állandónak mondható.

Befejezésül a kártétel-előrejelzés jelentőségéről pár szót. Igyekeztünk a várható károkat állami erdőgazdaságok szerint megadni. Ezek ismeretében gyakorlati szakembereink üzemi intézkedéseiket biztosabban tehetik meg, a kárelhárításhoz szükséges anyagot, munkaerőt, felszerelést időben biztosíthatják. Tisztában vagyunk azzal, hogy mind megbízhatóbb prognózis adásához hosszabb idő kell. Az egyes kártevők veszélyességi mutatóinak kikutatása Intézetünkben a közelmúltban indult meg s ma még csak a gyapjaslepke petecsomóinak kritikus mennyiségére vannak számszerű adataink. 1962 óta a fénycsapdák adatait is nagymértékben felhasználtuk a prognóziskészítéshez. Területileg legnagyobb mennyiségű adatot az erdővédelmi figyelő-jelzőszolgálatól kaptunk s egyik legfontosabb feladatunk most a jelzőszolgálat bejelentéseinek pontosabbá tétele. Ez azonban nem oldható meg az erdőgazdaságok szakembereinek segítségével, hiszen a bejelentéseket ők végzik. Kérem gyakorlati vonalon működő kartársaimat, a bejelentéseket szíveskedjenek nagy gonddal végezni, hiszen az általuk közölt adatok összesítése, értékelése képezi erdővédelmi szervezetünk jelenlegi szintjén a prognóziskészítés alapját. Munkájuk pontossága visszahathat a prognóziskészítés pontosságára. Ennek megjavítása pedig közös érdekünk.